

Δραστηριότητα 2

Ας δοκιμάσει ένας μαθητής με τις "μαγικές" ικανότητές του να επηρεάσει τη συμπεριφορά ενός άλλου και να του υπαγορεύσει μια συγκεκριμένη δράση.

Αυτοσχεδιασμός: «Είμαι δαιμόνιο»

Αντικείμενα: μαντίλια, μπαγκέτα, κορδέλα

Χρόνος: 5 λεπτά

Αριθμός παιδιών: 1 κάθε φορά

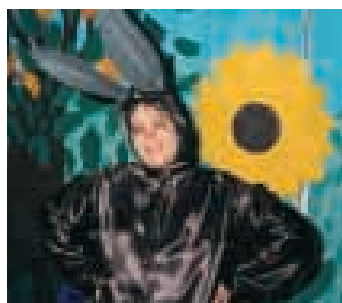
Στη σκηνή η επικοινωνία μπορεί να φέρει μαχικά αποτελέσματα, δηλαδή ένα πρόσωπο να μεταβάλλει τη συμπεριφορά και τις ενέργειες κάποιου άλλου.

Δραστηριότητα 3

Διαβάζοντας το μονόλογο του Πάτου ανακαλύπτουμε τη διάθεση του ήρωα και τη σχέση του με το όνειρο.

- ✿ Βρίσκουμε τα θέματα που απασχολούν τον Πάτο μόλις ξυπνάει.
- ✿ Στη συνέχεια ας δοκιμάσουμε να απαγγείλουμε το μονόλογο βάσει του ρυθμού του.

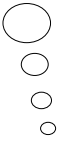

Ένας μονόλογος

Χρόνος: 15 λεπτά

Αριθμός παιδιών: 1 κάθε φορά

Στο θεατρικό μονόλογο ο ρυθμός και η ένταση υπαγορεύονται από τη διάθεση του ήρωα και τη σχέση που έχει με τα θέματα του μονολόγου. Έτσι αλλιώς εκφέρουμε το μονόλογο πιο έντονα, αλλιώς πιο χρήχαρα και αλλιώς συλλαβιστά.

Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας

Ουίλιαμ Σαίξπηρ,

Πράξη Δ΄ - Σκηνή 1

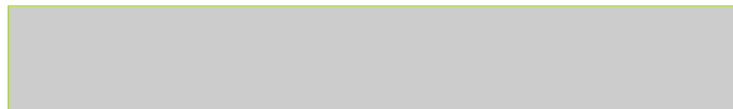
Πάτος: (Ξυπνώντας) Όταν έρθει η σειρά μου, φώναξε με και θα ειπώ το μέρος μου. Αρχίζω όταν ακούσω τα λόγια «πολύμορφέ μου Πύραμε». Έι, ε, μαστρο - Κυδώνη, Φυσούνη, Καζάνη, Βελόνη! Έλα, Θεέ μου! Το σκάσανε από δω και μ' απαράτησανε εδώ κοιμισμένον! Είδα ένα πολύ σπάνιο όνειρο. Είδα ένα όνειρο – μπορεί να χάσει κανείς το νου του για να ειπεί τι όνειρο ήτανε! Τάχα πως ήμουνα... κανείς δεν μπορεί να πει τι ήμουνα. Τάχα πως ήμουνα και τάχα πως είχα... μα είναι τρελός για δέσιμο αυτός που θα τολμήσει να ειπεί τι μου φάνηκε πως είχα. Μάτι ανθρώπου δεν τ' άκουσε, απί ανθρώπου δεν το είδε, χέρι ανθρώπου δεν μπορεί να το γευτεί, γλώσσα να το νιώσει ούτε καρδιά να το συλλαβίσει τι όνειρο ήταν αυτό που είδα. Θα καταφέρω το μαστρο - Κυδώνη να γράψει γι' αυτό τ' όνειρο μια μπαλάντα, θα λέγεται τ' όνειρο του Πάτου γιατί δεν έχει ούτε κορφή, ούτε πάτο. Και θα το τραγουδήσω στο τέλος της παράστασης μπροστά στο ρήγα. Απροπός για να κάνει πιο πολλή εντύπωση, θα το τραγουδήσω αφού πεθάνω.

Και τώρα συζητάμε

χρόνος 10'

- Καθόμαστε με το Μάγο της Σκηνής σε κύκλο και συζητάμε για τους χαρακτήρες και τους ρόλους στο *Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας* καθώς και ποιά στοιχεία συντελούν στο πλάσιμο ενός ρόλου.
- Εντοπίζουμε εμπόδια και ανατροπές μέσα στο έργο καθώς και ποιά στοιχεία συντελούν στο πλάσιμο ενός ρόλου.

- Αποκαλύπτουμε το Μυστικό.

- Αξιολογούμε τις δραστηριότητες.

	ΑΡΙΣΤΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ
Ευχαριστήθηκα τη συνεργασία μου με την ομάδα.				
Κατανόησα τους χαρακτήρες του έργου.				
Αναποκρίθηκα στις δραστηριότητες ανάλυσης του ρόλου.				

Πορεία θεατρικής παράστασης 3: Σκηνικό - Κοστούμι - Ήχος - Μουσική - Φωτισμός

Ο ηθοποιός με το σώμα και την κίνησή του δημιουργεί το σκηνικό περιβάλλον.

Καλημέρα παιδιά!

✿ Είμαστε έτοιμοι για το στήσιμο της παράστασης. Θα προτείνουμε σκηνικές λύσεις για την ατμόσφαιρα του έργου, ιδέες για τα **κοστούμια** των ηρώων και τα αντικείμενα - σύμβολα που φοράνε ή κρατάνε. Η επιλογή του κατάλληλου σκηνικού ή των κοστούμιών εξαρτάται από το τι θέλουμε να τονίσουμε στο έργο. Μπορούμε να δημιουργήσουμε με τη φαντασία μας αντικείμενα από πολύ απλά και φτηνά υλικά. Το θέατρο είναι η τέχνη της μεταμόρφωσης και της μαγείας. Ένα απλό χαρτόνι γίνεται πανοπλία, κράνος, σκηνικό. Κομμάτια από πανί θα γίνουν τα κύματα, η φουρτουνιασμένη θάλασσα ή τα καράβια μας.

Στη συνέχεια θα επιλέξουμε την **ηχητική - μουσική επένδυση** της δράσης. Οι δυνατότητες είναι ποικίλες: χρήση ηχογόνων μέσων, βότσαλα που κροταλίζουν, μπαγκέτες που χτυπούν η μια με την άλλη, καμπανάκια ή άλλα μέσα που οι ίδιοι θα ανακαλύψουμε αναζητώντας τον κατάλληλο ήχο (ένταση, ποιότητα κτλ.). Συχνά η ίδια η φωνή μας (ή και το σώμα, πόδια, χέρια κ.ά) θα καλύψει τις ανάγκες δράσης με το θεατρικό παιχνίδι και τη δύναμη της φαντασίας.

Με το **φωτισμό** τονίζουμε τα πρόσωπα, προβάλλουμε τα αντικείμενα, δημιουργούμε ατμόσφαιρα και αίσθημα. Έτσι θα αυτοσχεδιάσουμε συσκοτίζοντας την αίθουσά μας, φωτίζοντας με κεριά, λάμπες πετρελαίου, φακούς κ.ά. τη σκηνή και τους χώρους δράσης των ηρώων. Θα μάθουμε να παίζουμε με το φως και τη σκιά και να "ζωγραφίζουμε" με χρωματιστά σελοφάν το **σκηνικό** μας.

Θεατρικές έννοιες

Σκηνογραφία: Η τέχνη της διαμόρφωσης του σκηνικού χώρου από το σκηνογράφο με τρόπο εικαστικό και λειτουργικό. **Ενδυματολογία:** Ο σχεδιασμός, κατασκευή και επιλογή κοστούμιών από τον ενδυματολόγο για τους ηθοποιούς. **Ήχος-Μουσική:** Η μουσική επένδυση της παράστασης που αναλαμβάνει να δημιουργήσει ο συνθέτης ή να επιμεληθεί ο μουσικός επιμελητής. **Φωτισμός:** Η τέχνη που φωτίζει τη σκηνή και τα πρόσωπα ενισχύοντας την ατμόσφαιρα και το ύφος του έργου.

Περιοχή μαχικού κόσμου

Δραστηριότητα 1

Ας διαμορφώσουμε το χώρο της πλατείας στην πρώτη σκηνή του έργου μας χρησιμοποιώντας τα απαραίτητα αντικείμενα από τα παρακάτω: φανοστάτης, παγκάκι, περίπτερο, αυτοκίνητο, άγαλμα.

Διαλέγουμε υλικά από τα παρακάτω για να παρουσιάσουμε τη χιονισμένη πλατεία: Βαμβάκι, πλαστικές σακούλες, αφρολέξ, ύφασμα, λουλούδια.

Το μεγάλο ταξίδι του Τουρτούρι

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Χειμώνας σε μια πλατεία. Στο βάθος το μαρμάρινο άγαλμα του ΑΤΡΟΜΗΤΟΥ ΚΑΒΑΛΑΡΗ ακίνητο, αγέρωχο. Χιονίζει σιωπηλά.

Σκηνικό

Αντικείμενα: υφάσματα, έπιπλα
Χρόνος: 1ο λεπτό
Αριθμός παιδιών: όλα

Το σκηνικό διαμορφώνεται με τα κατάλληλα αντικείμενα και υλικά, έτσι ώστε να δημιουργείται μια εικαστική σύνθεση που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις και στην ατμόσφαιρα του έργου. Πρέπει να είναι λειτουργικό και να διευκολύνει τις κινήσεις των ηθοποιών.

Δραστηριότητα 2

Θα φτιάξουμε το κοστούμι του Λασπάνθρωπου με βάση το τραγούδι του.

Το μεγάλο ταξίδι του Τουρτούρι

ΣΚΗΝΗ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

(τραγούδι Λασπανθρώπων)
Μας αρέσει η βρόμα!
μας αρέσει η γλίτσα!
Όχι, όχι στο νερό,
ούτε μια σταλίτσα!

Κοστούμι

Χρόνος: 1ο λεπτό
Αριθμός παιδιών: όλα

Το κοστούμι χαρακτηρίζει:

- την κοινωνική θέση και ισχύ (Δήμαρχος)
- ένα σύνολο, μια ομάδα (Λασπάνθρωποι)
- το χαρακτήρα ενός προσώπου (Τουρτούρι)

Δραστηριότητα 3

Με βάση το κείμενο μερικά παιδιά ας παρελάσουν με ρυθμικό βάδισμα μπροστά στο Άγαλμα. Τα υπόλοιπα παιδιά χτυπάνε το ρυθμό με πιατίνια. Σιγά σιγά φτιάχνουμε μια ρυθμική ορχήστρα με ήκους, λέξεις, παύσεις, που αρχίζει να τραγουδά το Τραγούδι του Ατρόμητου Καβαλάρη.

Ας φωτίσουμε με απλές εστίες φωτός (έναν προβολέα, χρωματιστά σελοφάν) το χώρο του Βόρειου Πόλου, όπως περιγράφεται από τον Τουρτούρι στο παρακάτω απόσπασμα.

Το μεγάλο ταξίδι του Τουρτούρι

ΣΚΗΝΗ ΕΝΑΤΗ

ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Επιτέλους! Να τος!
Απίστευτο! Να τος ο Βόρειος
Πόλος! Τόσο απέραντος! Τόσο
πάλλευκος και φωτεινός! Ως
εκεί που φτάνει το μάτι κι ακόμα
παραπέρα! Θα' ναι θαύμα...
Όνειρο παραμυθιού...

Το μεγάλο ταξίδι του Τουρτούρι

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Τραγούδι Ατρόμητου Καβαλάρη
Χιόνι, αγιάζι
δε με τρομάζει!
Το κρύο αντέχω!
Σαφώς υπερέχω!

Μουσική και φωτισμός

Χρόνος: 20 λεπτά
Αριθμός παιδιών: όλα

Δημιουργούμε μια αυτοσχέδια μελωδία με βάση το ρυθμό του τραγουδιού. Μουσική και φωτισμός προσδιορίζονται από τις δραματικές καταστάσεις του έργου.

Και τώρα συζητάμε

χρόνος 10'

✿ Καθόμαστε με το Μάγο της Σκηνής σε κύκλο και συζητάμε για το χώρο δράσης, τα κοστούμια, τον ήχο και το φωτισμό στο έργο. Προτείνουμε λύσεις απλές και λειτουργικές για το σκηνικό και τα κοστούμια. Πώς μπορεί ένα παιδί να παίξει δύο ρόλους αλλάζοντας μόνο κάποια στοιχεία από το κοστούμι του (από Κίτρινος Άνθρωπος να γίνει Λασπάνθρωπος);

✿ Αποκαλύπτουμε το Μυστικό.

✿ Αξιολογούμε τις δραστηριότητες.

	ΑΡΙΣΤΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ
Ευχαριστήθηκα τη συνεργασία μου με την ομάδα.				
Κατανόησα τις σκηνικές απαιτήσεις του χώρου του έργου.				
Ανταποκρίθηκα στις δραστηριότητες μουσικής και φωτισμού.				

Περιοχή μαχικού κόσμου

Δραστηριότητα 1

Ας διαβάσουμε καθαρά το παρακάτω απόσπασμα. Θα βρούμε τους ήρωες και κάποια σημαντικά χαρακτηριστικά τους. Στη συνέχεια με βάση το κείμενο διαμορφώνουμε το χώρο δράσης και τη θέση των ηρώων μέσα σε αυτόν προτείνοντας λύσεις για την υλοποίησή του στη σκηνή.

Ας μοιραστούμε σε ομάδες εργασίας. Η καθεμιά θα πάρει ένα ηχητικό θέμα για επεξεργασία: «Η μουσική των σκύλων», «Η παγόνα», «Ο ύπνος».

Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τη φωνή μας και αντικείμενα ως αυτοσχέδια μουσικά όργανα.

Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας

Πράξη Δ΄ - Σκηνή 1

Θησέας: Ας τρέξει να βρει το δασάρχη ένας σας...
Βιαστείτε λέω να μου βρείτε το δασάρχη.
Βασίλισσά μου ας ανεβούμε στην κορφή
Του λόφου, εκεί τη μουσικότητα ν' ακούσουμε
Τη σύγχυση απ' τα γαβγίσματα των σκύλων
Και τον αντίλαλο απ' το σμίξιμο.

Ιππολύτη: Ήμουν κάποτε στην Κρήτη, με τον Ηρακλή και με τον Κάδο,
Που μίαν αρκούδα σ' ένα δάσος επαγάνιζαν,
Με σπαρτιάτικα σκυλιά. Ποτέ δεν άκουσα πιο όμορφο θόρυβο.
Γιατί οι σπηλιές, ο αγέρας,
οι ρεματιές και κάθε μέρος κοντινό
σαν όλα να 'βγαζαν φωνές. Δεν είχα ακούσει
ποτέ μου τέτοια μουσική παραφωνία,
τέτοιο γλυκό μπουμπουντό .

Αιγέας: Εδώ κύριέ μου,
Κοιμάται η κόρη μου .Κι αυτός εδώ είν' ο Λύσανδρος.
Να κι ο Δημήτρης. Κι η Λενιώ του γερο-Νέδρου.
Πώς βρίσκονται όλοι εδώ μαζί; Παράξενο.

Θησέας; Πες στους κυνηγούς να τους ξυπνήσουν με βούκινα.

Ανακαλύπτω το περιβάλλον

Χρόνος: 15 λεπτά

Αριθμός παιδιών: όλα

Σε ένα θεατρικό κείμενο βρίσκουμε τα στοιχεία εκείνα που θα μας οδηγήσουν στη διαμόρφωση του δραματικού χώρου, στην ηχητική κάλυψή του και στο φωτισμό του.

Κυρίαρχη πηγή ήχου για τη σκηνική πράξη είναι η φωνή του ηθοποιού: με αυτή μπορεί να τραγουδήσει, να ψιθυρίσει να ουρλιάξει, να κάνει τις φωνές των ζώων, να παράγει ήχους της φύσης κ.ά.

Δραστηριότητα 2

Με ποια χρώματα θα τονίζατε το βάθος της σκηνής και τι θα φωτίζατε; Όλη τη σκηνή; Επιλεκτικά κάποια μέρη και ποια; Δοκιμάστε να οργανώσετε το φωτισμό παίζοντας με σποτάκια που φωτίζουν εναλλάξ και γρήγορα τα πρόσωπα.

Τα χρώματα της σκηνής

Αντικείμενα: χρωματιστά σποτ
Χρόνος: 1ο λεπτό
Αριθμός παιδιών: όλα

Το φως τονίζει δραματικά τη σκηνή και τα πρόσωπα. Επίσης ο τρόπος που θα φωτίσουμε (από πάνω, πλάγια κτλ) και τα χρώματα του φωτισμού χαρακτηρίζουν το ύφος της παράστασης.

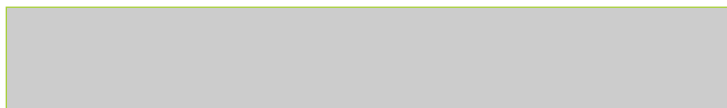

Και τώρα συζητάμε

χρόνος 10'

- Καθόμαστε με το Μάγο της Σκηνής σε κύκλο και συζητάμε για το χώρο δράσης, τα κοστούμια, τον ήχο και το φωτισμό στο *Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας*. Πώς θα πετύχουμε τις μεγάλες και απότομες αλλαγές του χώρου που υπαγορεύονται από το κείμενο;

- Αποκαλύπτουμε το Μυστικό.

- Αξιολογούμε τις δραστηριότητες.

	ΑΡΙΣΤΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ
Ευχαριστήθηκα τη συνεργασία μου με την ομάδα.				
Κατόνοσα τις σκηνικές απαιτήσεις του χώρου του έργου.				
Ανταποκρίθηκα στις δραστηριότητες ήχου και μουσικής.				

Η θεατρική παράσταση

Γεια σας, παιδιά!

✿ Έχουμε δουλέψει όλοι μαζί για αρκετό καιρό. Γνωριστήκαμε, παίξαμε, ονειρευτήκαμε. Όλα αυτά έχουν μια ολοκλήρωση, οδηγούν στην **παράσταση**.

Σήμερα θα ξαναδούμε τα βήματα που μας έφεραν ως εδώ. Θα θυμηθούμε όσα έχουμε κατακτήσει από τις προσπάθειες της ομάδας. Η εμπειρία που αποκτήσαμε μέσα από την έρευνα και την πρακτική εφαρμογή είναι χρήσιμη για την παράστασή μας.

Και τώρα ήρθε η στιγμή να παρουσιάσουμε τη δουλειά όλης της χρονιάς στο κοινό.

Οι θεατές θα ευχαριστηθούν και θα συγκινηθούν, γιατί θα διαπιστώσουν ότι μια ομάδα δημιούργησε το θέαμα που απολαμβάνουν.

Η χαρά για μας που παίζουμε μοιράζεται με όσους μας παρακολουθούν γιατί πάνω απ' όλα το θέατρο είναι απόλαυση.

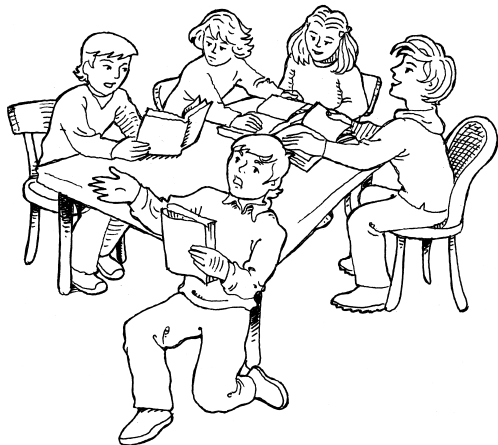
Ας δούμε, παιδιά, τώρα που ολοκληρώσαμε το έργο μας, ποια ήταν η διαδρομή της δημιουργίας μας.

Το Μεγάλο Ταξίδι του Τουρτούρι, Ευγένιου Τριβιζά

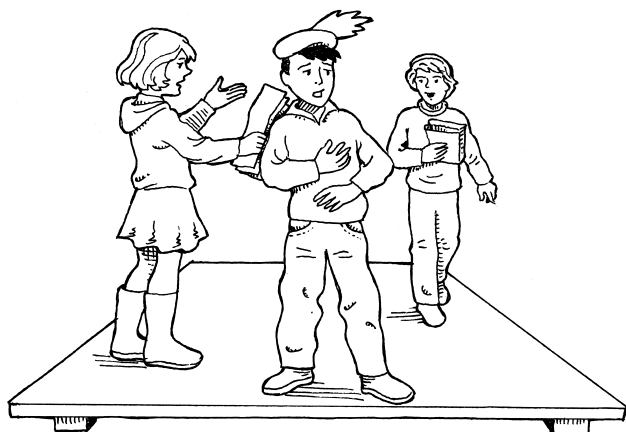
1. Επιλογή και ανάγνωση του θεατρικού έργου

- * Πρώτα επιλέγουμε το **θεατρικό έργο**. Το βασικό μας κριτήριο για την επιλογή του έργου είναι να μας αρέσει. Ακόμα πρέπει να έχει πολλούς ρόλους για να μπορούμε να παίξουμε όσο γίνεται πιο πολλοί.
- * Αφού διαβάσουμε όλοι μαζί το έργο και καταλάβουμε το μύθο του (την ιστορία), συζητάμε πάνω στην κάθε σκηνή και στον κάθε χαρακτήρα (ποιος είναι, τι ζητά, ποια είναι η δράση του).

• Ποια δραματικά στοιχεία μας άρεσαν στο Μεγάλο Ταξίδι του Τουρτούρι;

2. Διανομή των ρόλων και πρόβες

- * Στο έργο μας μελετάμε τους ρόλους έναν έναν. Θα μας βοηθήσουν όσα λέγονται μέσα στο κείμενο από τα πρόσωπα, φαίνονται από τις πράξεις τους ή είναι κρυμμένα και τα ανακαλύπτουμε στην πρόβα.
- * Αναλύουμε τις συμπεριφορές και συνθέτουμε όλα τα στοιχεία ενισχύοντάς τα με τη φαντασία μας στους αυτοσχεδιασμούς.
- * Η **διανομή των ρόλων** θα γίνει σύμφωνα με τις επιθυμίες μας. Μικρός ή μεγάλος ο ρόλος, κακός ή καλός ο χαρακτήρας είναι πάντα σημαντικός και πρέπει να τον αγαπήσουμε για να τον ερμηνεύσουμε. Η παράσταση στηρίζεται στη συνεργασία μας για να αναδείξουμε τα πρόσωπα. Δε θα ήταν κακό να δημιουργήσουμε κι άλλους ρόλους. Μπορούμε ακόμα να μοιράσουμε σε περισσότερους μαθητές τους κεντρικούς ρόλους (Τουρτούρι, Μαριάννα).
- * **Στις πρόβες** αυτοσχεδιάζουμε πλουτίζοντας με νέα στοιχεία τους ήρωες και τη δράση τους. Ο καθένας δοκιμάζει, οι άλλοι παρατηρούν και συζητάμε. Έτσι επιλέγουμε τι τελικά κρατάμε στην ερμηνεία του ρόλου μας και τι αφήνουμε.

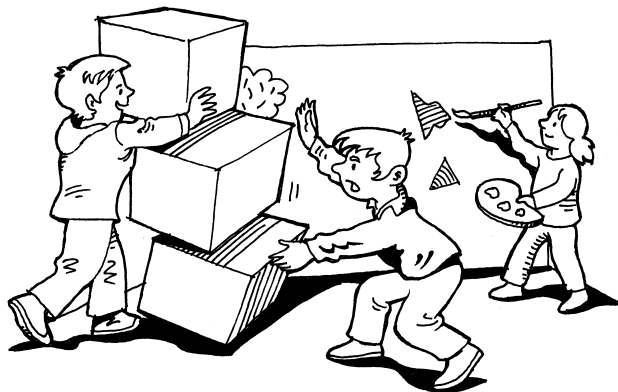
• Ποιες δραστηριότητες σας βοήθησαν περισσότερο να κατακτήσετε το ρόλο που παίζετε;

• Πόσους ρόλους βάλουμε στην παράστασή μας και πόσα παιδιά τους παίζουν;

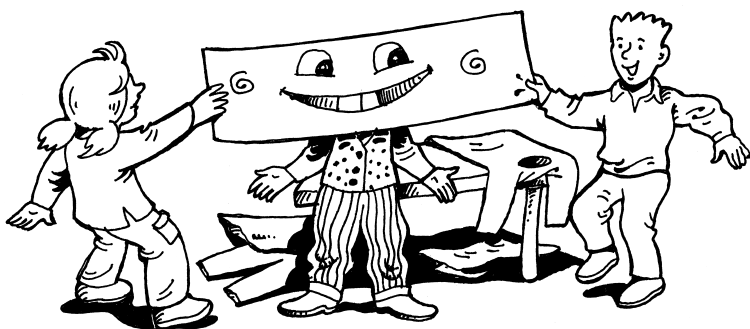
3. Δημιουργία σκηνικού

- * Το επόμενο βήμα μας είναι η δημιουργία του **σκηνικού** για το έργο, η σύνθεση δηλαδή του εικαστικού υλικού που ταιριάζει για την κάθε σκηνή.
- * Η κατασκευή του σκηνικού μπορεί να γίνει είτε ζωγραφίζοντας το βάθος της σκηνής μας με χρώματα και υλικά που αναδεικνύουν το δραματικό χώρο είτε με απλές κατασκευές (κουτιά σε επίπεδα).
- * Μπορούμε να επινοήσουμε και σκηνικές λύσεις **με το σώμα μας** μέσα στο χώρο αγγίζοντας τα όρια μιας πρωτότυπης σύνθεσης.

• Με ποιους τρόπους δηλώνουμε τους χώρους στην παράστασή μας;

4. Σύνθεση κοστούμιών – μάσκας

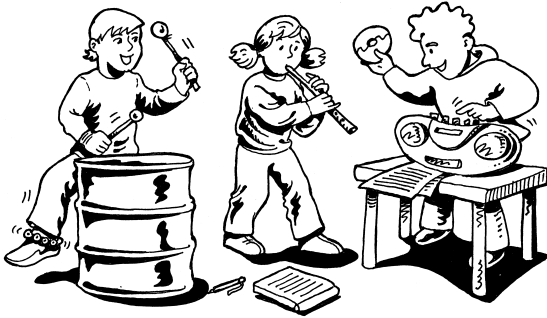
- * Για τα κοστούμια ξεκινάμε από απλά υλικά (ύφασμα, χαρτί, χόρτα, πολύχρωμες κορδέλες, κουρέλια, νάιλον σακούλες, χαρτοκιβώτια, λινάτσα, δέρματα, χασαπόχαρτο κ.ά.). Βρίσκουμε κάτι να ταιριάζει στον ήρωά μας, έτσι που το ρούχο ή το αξεσουάρ να λέει κάτι σημαντικό για το χαρακτήρα του, την κοινωνική του τάξη, το επάγγελμα, την εποχή του.
- * Συμπληρώνουμε την εμφάνιση του προσώπου (όπου χρειάζεται) με την κατάλληλη **μάσκα**. Με κατάλληλο **μακιγιάζ** σε συνδυασμό με αλλοίωση της φωνής μεταμορφωνόμαστε σε κάποιον ήρωα ή θεό ή ακόμα και σε ζώο.

• Με ποια χαρακτηριστικά στοιχεία δηλώσαμε το κοστούμι του κάθε ρόλου;
• Με τι υλικά κατασκευάσαμε τα κοστούμια και τις μάσκες μας;

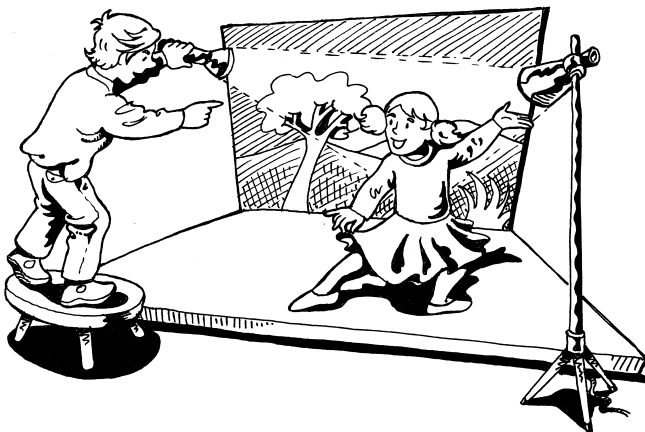
5. Ηχητική και Μουσική κάλυψη του έργου

- ✿ Με **ήχο** και **μουσική** δίνουμε την ατμόσφαιρα κάθε σκηνής.
Με τη μουσική μας συνοδεύουμε τον Τουρτούρι στο μεγάλο ταξίδι του.
Μπορούμε να συνθέσουμε τη δική μας μελωδία για την κάθε σκηνή ή να δημιουργήσουμε τους ήχους της παράστασης με αυτοσχέδια μουσικά όργανα. Τέλος μπορούμε να επιλέξουμε τη μουσική άλλων δημιουργών.

- Πώς καλύψαμε τις ηχητικές ανάγκες του έργου;
- Σε ποια σημεία χρησιμοποιήσαμε μουσική και για ποιο λόγο;

6. Φωτισμός του έργου

- ✿ Ο **φωτισμός** προσδιορίζει τη διάθεση και την ατμόσφαιρα στο χώρο και το χρόνο. Μας βοηθάει ακόμα στις αλλαγές ανάμεσα στις σκηνές.
- ✿ Οι προβολείς μπορεί να βοηθήσουν στη δημιουργία παράλληλης δράσης σε δύο διαφορετικούς χώρους πάνω στη σκηνή, π.χ. βλέπουμε εναλλάξ τη χιονισμένη πλατεία και το σπίτι της Μαριάννας.
- ✿ Με το φως μπορούμε να δημιουργήσουμε παιχνίδια σκιών και χρωματισμών. Ψάχνοντας για παράδειγμα το είδος φωτισμού (χρώμα, ύψος, ένταση) για το ΠΑΡΑΠΟΛΥΚΑΤΑΣΤΗΜΑ, θα σκεφτούμε ότι του ταιριάζει το νέον και οι πολύχρωμες έντονες εμπορικές διαφημίσεις.

- Πώς φωτίσαμε τις σκηνές του έργου;
- Τι υλικά και χρώματα μας χρειάστηκαν;

Γεια σας, παιδιά!

Έχουμε γνωρίσει τα βήματα της θεατρικής δημιουργίας. Παίρνοντας ένα κείμενο του Σαίξπηρ διαπιστώνουμε ότι πρέπει να ακολουθήσουμε την ίδια πορεία. Ανάλογα με την ομάδα που έχουμε, επιλέγουμε το έργο, κατανοούμε τη σκηνική δράση, μελετάμε τους ρόλους και προσδιορίζουμε το είδος της παράστασης. Δημιουργούμε το σκηνικό, προτείνουμε κοστούμια, μάσκες και αντικείμενα και έτσι προβάλλουμε το ύφος με τη βοήθεια των άλλων στοιχείων (μουσική, ήχος, φως).

Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας, Ονίλιαμ Σαίξπηρ

1. Το Θεατρικό έργο και τα χαρακτηριστικά του

Το έργο είναι **μυθιστορηματική κωμωδία** με θέμα τη χαρά της νιότης και της ζωής. Το **απρόοπτο** και η **ανατροπή** χαρακτηρίζουν την πλοκή του και δίνουν το στοιχείο της ροής και της περιπέτειας στην εξέλιξη. Φανταστικός και πραγματικός κόσμος συνυπάρχουν σε αυτό το έργο. Συναντάμε όλων των ειδών τα πρόσωπα: ανθρώπους και ξωτικά, μαστόρους και Βασιλιάδες.

Ο αυτοσχεδιασμός, η ελεύθερη κίνηση, οι φυσικές αντιδράσεις, ο δυναμικός λόγος, η φαντασία και η τόλμη στη σκηνική διαμόρφωση του χώρου, η ποίηση των χρωμάτων, η επικοινωνία σκηνής / ηθοποιών και θεατών, όλα αυτά ταιριάζουν στην ατμόσφαιρα του σαιξπηρικού ύφους.

Τι χαρακτηρίζει το Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας ως προς την πλοκή;

2. Χαρακτήρες του έργου – Ρόλοι

Για να χαρακτηρίσουμε ένα πρόσωπο πρέπει να δούμε: Ποιο είναι, την ταυτότητά του, ποιο στόχο έχει τι σκέφτεται και τι κάνει.

Τα πρόσωπα στη σαιξπηρική σκηνή είναι από τον πραγματικό αλλά και υπερφυσικό κόσμο: Άνθρωποι και ξωτικά συναντιούνται μια νύχτα καλοκαιριού με κοινό πόθο να χαρούν την περιπέτεια και τη ζωή.

Το έργο περιέχει ως απαραίτητα στοιχεία του τα εμπόδια και την ανατροπή, τα οποία καλούνται να ξεπεράσουν οι ήρωες. Έτσι η **δράση** κάνει παρόν και ζωντανό το κείμενο του Σαίξπηρ. Οι καταστάσεις που περιλαμβάνει δίνουν την αφορμή να γεννηθούν φυσικές αντιδράσεις από τους ήρωες. Η δυναμική των σχέσεων γίνεται ολοκάθαρη μέσα από το λόγο που χρησιμοποιούν.

Ποια εμπόδια αντιμετωπίζουν οι ήρωες στο έργο;

3. Σκηνική κάλυψη του έργου: σκηνικό, κοστούμι, μάσκα

Στο έργο μας υπάρχουν μεγάλες και απότομες αλλαγές του χώρου που υπαγορεύονται από τον ίδιο το συγγραφέα. Έτσι θα πρέπει να καταφύγουμε σε λύσεις με αφαιρετικό σκηνικό, παραδείγματος χάρη με ένα κλαδί μπορούμε να δηλώσουμε στη σκηνή ένα δάσος. Ακόμα μπορούμε να βρούμε λύσεις που θα επιτρέπουν την εύκολη αλλαγή του σκηνικού (πολλαπλό σκηνικό).

Μπορούμε να δημιουργήσουμε το σκηνικό χώρο με τα σώματα και την κίνησή μας, με την προσθήκη μόνο των αναγκαίων σκηνικών αντικειμένων.

Η σύνθεση των κοστούμιών – μάσκας θα ακολουθήσει τις «οδηγίες» του κειμένου και την ανάλυση της δράσης και συμπεριφοράς των χαρακτήρων (ξωτικό ή άνθρωπος λαϊκής τάξης ή άρχοντας ή βασιλιάς).

Για τα κοστούμια του έργου καλό θα ήταν να επινοήσουμε προτάσεις με απλά υλικά και δικές μας τεχνικές (όπως κολλάζ σε ρούχα, χάρτινες φορεσιές κ.ά.)

Στην Πράξη Β, Σκηνή 1 του έργου, το ζευγάρι των θεοτήτων έχει έναν καυγά:

- Πού διαδραματίζεται ο καυγάς;
- Τι όψη έχουν οι δυο ήρωες;
- Ποια σκηνικά αντικείμενα χρησιμοποιούν;

4. Ηχητική και μουσική κάλυψη του έργου

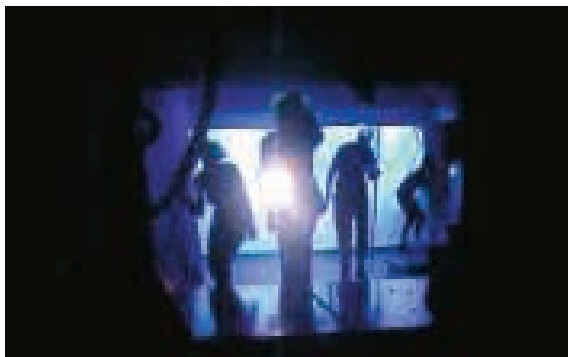
Μία σημαντική πηγή ήχου για τη σκηνική πράξη είναι η **φωνή μας**: μ' αυτή μπορούμε να τραγουδήσουμε, να ψιθυρίσουμε, να κάνουμε τις φωνές των ζώων ή ήχους της φύσης. Μπορούμε να δώσουμε ηχητικά το «δάσος», να ντύσουμε το δραματικό χώρο με τον όγκο και το χρώμα της φωνής μας.

Οι μουσικές μας προτάσεις θα πρέπει να αναδείξουν την ατμόσφαιρα του έργου: τις εκπλήξεις, τα κωμικά απρόοπτα, τις δραματικές καταστάσεις, το μαγικό και φανταστικό του στοιχείο. Μπορούμε μέσα από αυτοσχεδιασμούς στο ρυθμό των σκηνών και στις εναλλαγές να φθάσουμε σε πρωτότυπες συνθέσεις μελωδίας.

Πώς θα συνθέσουμε μια αυτοσχέδια μελωδία για τη σκηνή που ο Πουκ μαγεύει τον Πάτο και τον μεταμορφώνει σε γάιδαρο;

5. Φωτισμός του έργου

Το φως υπογραμμίζει δραματικά και εικαστικά τη σκηνή και τη δράση. Ο τρόπος που θα φωτίσουμε, οι πηγές φωτισμού και τα χρώματα χαρακτηρίζουν το ύφος της παράστασης. Στο *Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας*, όπου νύχτα και μέρα εναλλάσσονται, όπως και άνθρωποι με πλάσματα παραμυθένια, μπορούμε να φωτίσουμε χρησιμοποιώντας κεριά, φακούς και προβολείς με χρωματιστά φίλτρα.

Ποιο φωτισμό θα επιλέξουμε για να φωτίσουμε
α) την Ιππολύτη να στολίζεται για το γάμο της
β) τον Πάτο μεταμορφωμένο σε γάιδαρο και
γ) τον Πουκ στον τελικό μονόλογο όταν απευθύνεται άμεσα στους θεατές;

Απρόοπτα πριν την παράσταση....

Αν λίγο πριν τη γενική δοκιμή σπάσει το βάθρο των βασιλικών γάμων, ποια λύση θα βρούμε;

Αν ο Βασίλης που παίζει τον Όμπερον, βασιλιά των ξωτικών, χτυπήσει το πόδι του τη μέρα της παράστασης, πώς θα παίξει;

Αν το φόρεμα της Κάτιας -Ερμίας- σκιστεί λίγο πριν βγει στη σκηνή, πώς θα λύσουμε το πρόβλημα;

Βλέπω μια θεατρική παράσταση

Γεια σας, παιδιά!

Σε κάθε παράσταση, όπως γνωρίζετε, υπάρχουν **θεατές**. Χωρίς το **θεατή**, ... δεν υπάρχει θέατρο!

Η θεατρική δράση αυτόν έχει ως δέκτη, μ' αυτόν επικοινωνεί ο ηθοποιός στη σκηνή. Οι θεατές κρίνουν και αξιολογούν την παράσταση. Άλλοτε αντιδρούν επιδοκιμάζοντας και χειροκροτώντας και άλλοτε εκφράζουν την ψυχρότητα ή ακόμα και την αποδοκιμασία τους.

Ηθοποιός και θεατής επικοινωνούν, μοιράζονται το εφήμερο γεγονός της παράστασης. Ο ηθοποιός παίζει με τόλμη και ελευθερία το μαγικό παιχνίδι των μεταμορφώσεων και ο θεατής συμμετέχει στη **θεατρική σύμβαση**, «σαν να είναι όλα αληθινά».

Έτσι σήμερα:

- ✿ Θα συνειδητοποιήσουμε ότι το θεατρικό γεγονός στηρίζεται στη σχέση ηθοποιού – θεατή.
- ✿ Θα μάθουμε να είμαστε καλοί δέκτες των σκηνικών συμβάντων και να συμπεριφερόμαστε με τον ανάλογο τρόπο βλέποντας μια θεατρική παράσταση.

Θεατρικές έννοιες

Θεατρική σύμβαση: Ο θεατής συμφωνεί σιωπηρά ότι όσα θα δει κατά τη διάρκεια της παράστασης θα τα θεωρήσει αληθινά. Χάρη στη θεατρική σύμβαση το κοινό συμμετέχει στο θεατρικό γεγονός.

1. Πηγαίνω στο θέατρο

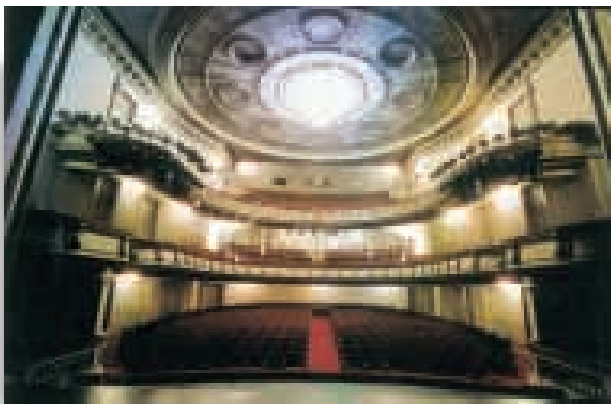
Δραστηριότητα 1

Πήγαμε μια επίσκεψη στο θέατρο. Ας θυμηθούμε τι είδαμε και ας συμπληρώσουμε το ερωτηματολόγιο.

Μια επίσκεψη στο θέατρο

Χρόνος: 10 λεπτά

Αριθμός παιδιών: όλα

Ξενάγηση στο Εθνικό θέατρο

Κυριότεροι χώροι του θεάτρου είναι:

1. Μια είσοδος και μερικές έξοδοι κινδύνου
2. Αίθουσα αναμονής, όπου οι θεατές συγκεντρώνονται πριν την έναρξη του θεάματος και στο διάλειμμα.
3. Η πλατεία, απ' όπου οι θεατές παρακολουθούν την παράσταση, συνήθως αμφιθεατρική.
4. Θεωρεία επισήμων, που έχουν τα μεγάλα θέατρα.
5. Μπαλκόνια (εξώστες), που έχουν επίσης τα μεγάλα θέατρα.
6. Άνω αίθουσες (β' εξώστες) επίσης στα μεγάλα θέατρα.
7. Η σκηνή, όπου στήνεται η παράσταση.
8. Το προσκήνιο, που είναι το μέρος της σκηνής έξω από την αυλαία προς την πλατεία και όπου βρίσκεται η ράμπα με τα φώτα και παλιότερα το υποβολείο.
9. Τα παρασκήνια είναι ο χώρος, όπου οι ηθοποιοί περιμένουν να βγουν στη σκηνή.
10. Στους χώρους των παρασκηνίων θα βρούμε τα καμαρίνια, όπου ντύνονται και μακιγιάρονται οι ηθοποιοί. Επίσης, το βεστιάριο με τα ρούχα και στο φροντιστήριο με τα αντικείμενα της παράστασης.
11. Δεξιά και αριστερά της σκηνής είναι κατάλληλα τοποθετημένα τα συστήματα: φωτισμού (κονσόλα), μουσικής και ηχητικών εφέ (κονσόλα) και μηχανισμοί αλλαγής σκηνικών (άνοιγμα και κλείσιμο αυλαίας).
12. Τα μεγάλα θέατρα διαθέτουν εργαστήρια κατασκευής σκηνικών, χώρους που ράβουν τα κοστούμια, φτιάχνουν μάσκες, πανοπλίες κ.ά.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ 1

Σε ποιο θέατρο πήγαμε;

.....

Ποιους χώρους θυμάσαι;

.....

Τι σου άρεσε περισσότερο στο θέατρο;

.....

Πώς θα χαρακτήριζες τη συμπεριφορά σου σε όλη την παραμονή σου εκεί;

.....

Τι θα μπορούσε να πάει καλύτερα στην επίσκεψη;

.....

Δραστηριότητα 2

Βλέπουμε το **πρόγραμμα** της παράστασης. Στο πάνω μέρος είναι γραμμένο το όνομα του θεάτρου που την ανεβάζει, από κάτω ο τίτλος του έργου, ο θεατρικός συγγραφέας και ο μεταφραστής, αν υπάρχει.

Ανοίγουμε το πρόγραμμα: και βρίσκουμε την κεντρική σελίδα με τη διανομή του έργου. Επίσης αναγράφονται τα ονόματα των άλλων συντελεστών της παράστασης. Συνήθως στα προγράμματα περιλαμβάνονται πληροφορίες για το συγγραφέα, το έργο, τους συντελεστές, καθώς και το σημείωμα του σκηνοθέτη για την ερμηνεία του.

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία συντάσσουμε το πρόγραμμα της παράστασής μας.

Το Πρόγραμμα της παράστασης

Χρόνος: 15 λεπτά
Αριθμός παιδιών: όλα

Ένα πρόγραμμα θεάτρου πρέπει να περιέχει:

-
-
-
-
-

2. Μετά την παράσταση – Αξιολόγηση στην τάξη

Δραστηριότητα 1

Πρώτα θα αξιολογήσουμε την παράσταση που είδαμε. Μετά θα εκφράσουμε τις εντυπώσεις μας από την παράσταση και θα ακούσουμε διαφορετικές απόψεις και επιχειρήματα.

Αξιολόγηση της παράστασης

Χρόνος: 15 λεπτά
Αριθμός παιδιών: όλα

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ 2

Σας άρεσε το έργο που είδατε και γιατί;

Ανταποκρίθηκαν οι ηθοποιοί στις απαιτήσεις των ρόλων τους;

Ταίριαζε το σκηνικό στην ατμόσφαιρα του έργου;

Πώς σας φάνηκαν τα κοστούμια των ηθοποιών;

Τι σας συγκίνησε περισσότερο απ' όλα στην παράσταση;

Θα θέλατε να την ξαναδείτε και γιατί;

1. Ο ρόλος μου ως θεατή σε μια παράσταση Θεάτρου Σκιών

Δραστηριότητα 1

Αφού δούμε την παράσταση του Καραγκιόζη, συζητάμε πάνω στις εντυπώσεις μας και στις διαφορές του από το θέατρο που γνωρίσαμε.

Αξιολογούμε την παράσταση και απαντάμε στο ερωτηματολόγιο.

Καραγκιόζης

Χρόνος: 20 λεπτά

Αριθμός παιδιών: όλα

Το θέατρο σκιών (ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ)

Το θέατρο σκιών πρωτοεμφανίστηκε στις χώρες της Άπω Ανατολής και κυρίως στην Κίνα. Η μεταφορά του προς τη Δύση έγινε από τους Τούρκους. Ο Καραγκιόζης, εξελληνίστηκε τον 19ο αιώνα και μεταφέρθηκε στην Ελλάδα από τον Κωνσταντινουπολίτη Γιάννη Μπράχαλη το 1860. Ο ελληνικός Καραγκιόζης ακμάζει στις αρχές του 20ου αιώνα.

Το θέατρο Σκιών αποτελείται από τον μπερντέ (υφασμάτινη οθόνη), που πίσω του παίζουν οι καραγκιοζοπαίχτες. Κρατούν τις φιγούρες των ηρώων και τις κινούν με ξύλα πάνω στην επιφάνεια της οθόνης με την κατάλληλη κάθε φορά φωνή και προφορά. Πίσω από την οθόνη υπάρχει ειδικός φωτισμός που ρίχνει τη σκιά από τις φιγούρες στην οθόνη και έτσι τις βλέπουν οι θεατές. Οι φιγούρες των ηρώων είναι φτιαγμένες από χαρτόνι ή από δέρμα και τα διάφορα μέρη τους είναι ενωμένα με τέτοιο τρόπο, ώστε να κινούνται ελεύθερα τα χέρια, τα πόδια και ο κορμός.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ 1

Σας άρεσε το θέατρο Σκιών και γιατί;

Πώς επικοινωνεί ο καραγκιοζοπαίκτης με τους θεατές;

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των ηρώων στο θέατρο Σκιών;

.....

Μερικοί ήρωες από το θέατρο σκιών είναι:

Καραγκιόζης: πανέξυπνος, χωρατατζής, πάντα πεινασμένος και τεμπέλης.

Χατζηναβάτης: μικροαστός, φίλος του Καραγκιόζη, φτωχός, κόλακας και δουλικός.

Πασάς: συμβολίζει την εξουσία.

Μπαρμπαγιώργος: θείος του Καραγκιόζη, ατρόμητος, ντόμπρος και αγαθός Ρουμελιώτης.

Σιορ Διονύσιος: ξεπεσμένος αριστοκράτης με κομψή εμφάνιση και εξεζητημένους τρόπους.

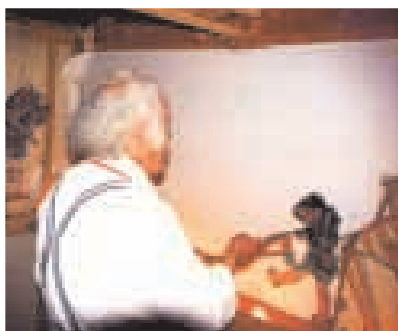
Μορφονιός: κακάσχημος, γραμματιζούμενος, καλομαθημένος και καυχησιάρης.

Κολλητήρης, Μιρικόγκος, Κοπρίτης: παιδιά του Καραγκιόζη, ζωηρά, έξυπνα, πειραχτήρια και πάντα πεινασμένα.

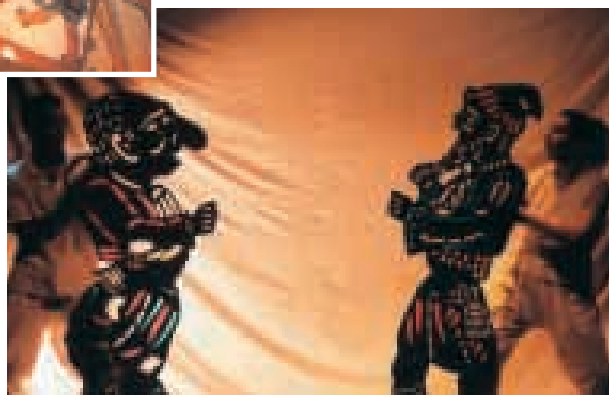
2. Έρευνα για την τέχνη του Θεάτρου Σκιών

Δραστηριότητα 1

Αφού είδαμε την παράσταση σκιών, ετοιμάζουμε μια συνέντευξη με τον καραγκιοζοπαίκτη. Διατυπώνουμε ερωτήσεις που θα θέλαμε να του κάνουμε, όπως αυτές στον πίνακα. Στη συνέχεια την δημοσιεύουμε στην εφημερίδα του σχολείου μας μαζί με φωτογραφίες της παράστασης.

**Συνέντευξη από τον
καραγκιοζοπαίκτη**
Χρόνος: 20 λεπτά
Αριθμός παιδιών: όλα

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ 2

Πώς γράφετε τις ιστορίες σας για το θέατρο Σκιών;

.....

Από πού μάθατε την τέχνη του καραγκιοζοπαίκτη;

.....

Από τι υλικά κάνετε τις φιγούρες και με ποιον τρόπο;

.....

Ποιος γράφει και παίζει τη μουσική;

.....

Πώς φωτίζετε τον μπερντέ;

.....

Ποιο είναι το καλύτερο κοινό σας;

.....

Ποιοι θα συνεχίσουν το έργο σας;

.....

Με τη χλιώδα του θεάτρου

Αν: Η πρώτη λέξη, η προϋπόθεση για να κάνεις θέατρο, να παίξεις, να ονειρευτείς. Τίποτα από όλα αυτά δεν είναι αλήθεια όμως, **αν ήταν...** Το έργο του ηθοποιού στηρίζεται πάνω του.

Αληθοφάνεια: Για μεγάλο διάστημα παιδεύτηκαν οι δημιουργοί του θεάτρου με την αληθοφάνεια, γιατί ήθελαν να μοιάζει όλο και περισσότερο το θέατρο με τη ζωή και ξεκνούσαν ότι είναι τέχνη, δηλαδή πολύ κοντά στο παιχνίδι και όχι στην πραγματικότητα.

Αυλαία: Ένα χώρισμα, συνήθως από ύφασμα, που βρίσκεται σαν κουρτίνα ανάμεσα στη σκηνή και την πλατεία. Το χρησιμοποιούν στα έργα που αλλάζουν σκηνικά ανάμεσα στις εικόνες ή στις σκηνές. Επειδή εξυπηρετεί μόνο ειδικές μορφές αρχιτεκτονικής και δραματουργίας δεν την συναντάμε πολύ συχνά πλέον.

Διάλογος: Συζήτηση ανάμεσα στους ήρωες ενός έργου. Αποτελεί μέρος της συμπεριφοράς των ηρώων, γι' αυτό δεν είναι αρκετό να δίνουμε σημασία μόνο στο διάλογο για να κατανοήσουμε και να παίξουμε ένα θεατρικό έργο. Το θέατρο υπάρχει και χωρίς αυτόν, όπως είναι το θέατρο της παντομίμας. Ο διάλογος είναι ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα της μορφής του δραματικού κειμένου.

Δράση: Όλα όσα κάνει ένας ήρωας αλλά και οι υπόλοιποι άνθρωποι που υπάρχουν στη ζωή του, όταν προσπαθεί να φτάσει ένα στόχο. Η δράση μπορεί να είναι κοινή, δηλαδή πολλών ανθρώπων με κοινό στόχο. Η δράση είναι πολύ χαρακτηριστική για την τέχνη του θεάτρου επειδή αυτήν παρακολουθούμε κατά τη διάρκεια μιας παράστασης.

Δράμα: Το θεατρικό έργο. Λέξη από τα αρχαία ελληνικά. Δίνει την ανάλογη βαρύτητα στο είδος σαν απόρροια της δράσης των ηρώων. Ανάλογα με τον τρόπο δράσης και με το περιεχόμενό του, οι αρχαίοι χώριζαν το δράμα σε **τραγικό**, **κωμικό** και **σατυρικό**.

Ηθοποιός: Ο επαγγελματίας της σκηνικής τέχνης. Αυτός που ξεκινώντας από το ρόλο, δημιουργεί ένα ζωντανό σκηνικό πρόσωπο με βάση την υποκριτική του δεξιότητα.

Ήρωας: Ένα πρόσωπο σε ένα θεατρικό έργο.

Θέατρο: Η τέχνη που δημιουργείται και υπάρχει, όταν ηθοποιοί παίζουν ζωντανά σε ένα χώρο (που ονομάζεται κι' αυτός **θέατρο**) ενώ **οι θεατές** τους παρακολουθούν. Στο θέατρο βλέπουμε «τη ζωή μας και την ψυχή μας» να βιώνεται από τους ηθοποιούς.

Κείμενο: Όλα όσα λέγονται από τους ηθοποιούς στη διάρκεια μιας παράστασης. Το κείμενο γράφεται από έναν ή πολλούς συγγραφείς. Μπορεί να γίνει παράσταση χωρίς έτοιμο κείμενο. Τότε οι ηθοποιοί αυτοσχεδιάζουν τα λόγια.

Κοινό: Κοινό και θεατής, είναι δυο λέξεις που απασχολούν όλους τους ανθρώπους του θεάτρου από το συγγραφέα ως το φωτιστή ή τον αρχιτέκτονα. Η παρουσία του κοινού ολοκληρώνει την παράσταση και της δίνει το τελικό της ύφος και νόημα. Θα μπορούσαμε να παρομοιάσουμε το θέατρο με ένα άλλο σχολείο, όπου οι μαθητές-θεατές μαθαίνουν με μέθοδο την ψυχαγωγία.

Λόγος: Ο λόγος στο θέατρο είναι πολύ σημαντικός, επειδή ανήκει στη συμπεριφορά των ηρώων και φανερώνει το ήθος. Από το λόγο συμπεραίνουμε πολλά και κατανοούμε καλύτερα τις πράξεις.

Μάσκα (προσωπείον, προσωπίδα): Ένα κάλυμμα του προσώπου του ηθοποιού με διάφορα υλικά (πανιά, ξύλο, γύψος), που φοριέται από πολύ παλιά με σκοπό τη μεταμόρφωση. Η μάσκα αποτε-

λεί στοιχείο της τελετουργίας, της θρησκείας αλλά και του καρναβαλιού.

Μύθος: Αφήγηση μιας φανταστικής ιστορίας, όπου δίνεται συνήθως μια εξήγηση φαινομένων της ζωής, π.χ. ο μύθος της κλεμμένης Περσεφόνης. Στο αρχαίο δράμα σημαίνει και την ίδια την υπόθεση. Όταν τα μυθικά πρόσωπα γίνονται δρώντα πρόσωπα μπροστά στο κοινό, τότε γεννιέται το θέατρο.

Παντομίμα: Η τέχνη των μίμων, των σιωπηλών ηθοποιών που λένε τα πάντα με την κίνηση και την έκφραση του προσώπου. Μια διεθνής τέχνη.

Παράσταση: Η οργανωμένη από επαγγελματίες ή ερασιτέχνες ηθοποιούς παρουσίαση της δράσης των προσώπων ενός έργου στη σκηνή.

Παρτενέρ: Ο παρτενέρ είναι η πηγή των αντιδράσεών μου στη σκηνή. Παίζουμε μαζί και δημιουργούμε σκηνικές σχέσεις που προτείνονται από το συγγραφέα και το σκηνοθέτη.

Πλοκή: Ο τρόπος που συνθέτει κανείς (συγγραφέας, σκηνοθέτης...) τα γεγονότα ενός έργου. Η σειρά που εξελίσσεται η δράση.

Πρόγραμμα: Το αγοράζουμε στην είσοδο του θεάτρου μετά από το εισιτήριο και πριν από την έναρξη της παράστασης. Περιέχει πληροφορίες γύρω από την παράσταση, σαν ένα δελτίο ταυτότητας της.

Ρόλος: Το μέρος του θεατρικού κειμένου(λόγια) που αναλογούν σ' έναν ήρωα. Τα υπόλοιπα στοιχεία που τον αφορούν τα μαθαίνουμε από τους άλλους ήρωες του έργου ή από τις οδηγίες του συγγραφέα. Ο ρόλος όταν παίζεται από τον ηθοποιό, ζωντανεύει και παίρνει προεκτάσεις.

Σκηνή: Ο χώρος όπου εκτυλίσσεται η παράσταση και βλέπουμε τους ηθοποιούς. Στα ελληνικά συνηθίζεται και η λέξη «σανίδι», επειδή συνήθως είναι ένα πατάρι, όπου παίζουν οι ηθοποιοί. Σκηνή ονομάζεται και ένα δραματικό μέρος του έργου, ένα επεισόδιο.

Σκηνοθέτης: Ο οραματιστής και οργανωτής μιας θεατρικής παράστασης.

Σκηνικό: Ο εικαστικός χώρος (και τα αντικείμενα) που αποδίδει το περιβάλλον του έργου. Διαμορφώνεται από τον σκηνογράφο.

Συμπεριφορά: Ο τρόπος που επιλέγει κάθε φορά ο ήρωας για να δράσει. Τη συμπεριφορά μελετά ο ηθοποιός για να αποδώσει ένα ρόλο.

Ύφος: Ο τρόπος με τον οποίο κάνουμε ή λέμε κάτι. Στο θέατρο το ύφος υπακούει στο σύνολο της πρότασης. Ακόμη και το κείμενο της παράστασης προτείνει ένα ύφος που πρέπει να το μελετήσουμε.

Φώτα- φωτισμός: Οι λύσεις που βρίσκουμε για να γίνουν ορατοί (ή όχι), οι άνθρωποι, τα αντικείμενα, οι κούκλες πάνω στη σκηνή. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το φως και για τη δημιουργία σκιάς.

Χειροκρότημα: Επιβράβευση και ένδειξη ικανοποίησης του κοινού που ανήκει στην σημειολογία της πρόσληψης. Η έλλειψή του μπορεί να δημιουργήσει μεγάλη απογοήτευση.

Ψέμα: Το τέλος του παιχνιδιού και του θεάτρου

Ωδείο: Το ωδείο, που μοιάζει με αρχαίο θέατρο, ήταν ένας χώρος όπου προετοιμάζονταν οι μουσικές ή θεατρικές παραστάσεις. Στην εποχή μας τα ωδεία είναι μουσικές (ή δραματικές) σχολές.

Με τα πρόσωπα του θεάτρου

Αισχύλος: (525/4-456 π.Χ.) Γεννήθηκε στην Ελευσίνα και υπερασπίστηκε την πατρίδα του, την Ελλάδα, στους Περσικούς πολέμους. Μεγάλος ποιητής και ο αρχαιότερος δραματογράφος. Σώζονται μόνο 7 από τα 90 που έγραψε. Τον θεωρούν θεμελιωτή του ευρωπαϊκού θεάτρου γιατί εισήγαγε το δεύτερο υποκριτή, περιόρισε το λυρικό μέρος (χορικά), έφερε καινοτόμες προτάσεις στη σκηνογραφία. Τα έργα του *Προμηθέας Δεσμώτης* και *Ορέστεια* (τριλογία) παίζονται σε όλο τον κόσμο με ιδιαίτερο ενδιαφέρον μέχρι σήμερα.

Αντονέν Αρτό: (1896-1948) Ιδρυτής θεατρικής σκηνής, συγγραφέας, ηθοποιός, σκηνοθέτης έζησε και πέθανε στη Γαλλία προβάλλοντας ένα ανανεωτικό πνεύμα στην τέχνη της σκηνής. Συνάντησε τον κινηματογράφο, το σουρεαλισμό, αλλά υπερασπίστηκε περισσότερο από όλα το θέατρο που κατάγεται απ' την τελετουργία. Στο κέντρο των θεωρητικών προτάσεών του που συγκεντρώνονται στο έργο «Το θέατρο και το είδωλό του» βρίσκουμε τον ηθοποιό που λειτουργεί με τη μαγική παρουσία του σαν θεραπευτής, όπως στο θέατρο του Μεξικού.

Αριστοτέλης: (384-322 π.Χ.) Φιλόσοφος, επιστήμονας και ο πρώτος *θεατρολόγος*, αφού στην *Ποιητική* του, αναλύει για πρώτη φορά την τραγωδία ως δραματικό είδος. Η έννοια της δράσης γίνεται ξεκάθαρη και αναδεικνύεται ο ρόλος της στο θέατρο. Εξίσου σημαντικές οι έννοιες της *κάθαρσης*, της *μίμησης*, της *περιπέτειας*, της *αναγνώρισης*, απασχολούν μέχρι τώρα τη θεωρία και την πράξη του θεάτρου. Ήταν ο δάσκαλος του Μ. Αλεξάνδρου.

Αριστοφάνης: (448-380π.Χ.περίπου) Ο μόνος κωμωδιογράφος της αρχαιότητας του οποίου γνωρίζουμε το έργο από τις 11 κωμωδίες του που σώζονται. Αυτές αποτελούν και το μοντέλο της Αττικής κωμωδίας. Η ιδεολογική φόρτιση των έργων του, παρά τον επικαιρικό τους χαρακτήρα, τα κάνει τόσο αγαπητά και τόσο σύγχρονα ώστε δεν παύουν να παίζονται σε όλο τον κόσμο. Τα πιο γνωστά είναι: η *Ειρήνη*, η *Λυσιστράτη*, οι *Όρνιθες*, οι *Εκκλησιάζουσες*.

Γιέρζυ Γκροτόφσκι (1933-1999) Ο πρωτοπόρος σκηνοθέτης που γεννήθηκε και έδρασε στην Πολωνία ενώ άφησε την τελευταία του πνοή στην Ιταλία, όπου είχε μεταφέρει το χώρο της έρευνάς του στην Ποντεντέρα. Οι σπουδές του βασίστηκαν στη ρώσικη παράδοση (σπούδασε στην Ακαδημία Θεάτρου της Μόσχας, GITIS) και στην ανατολική φιλοσοφία και πρακτική (Ινδία, Κίνα). Ιδανικός ερμηνευτής του υπήρξε ο ηθοποιός Ρίσαρντ Τσίολακ που ερμήνευσε τον *Ταπεινό Πρίγκιπα* στο ομώνυμο έργο, που δημιούργησε μεγάλη αίσθηση στη δεκαετία του '60 επηρεάζοντας παγκοσμίως τη θεατρική ερμηνεία.

Ευριπίδης (484-406 π.Χ.) Γεννήθηκε στη Σαλαμίνα και έγραψε πάνω από 90 τραγωδίες. Σ' αυτόν οφείλουμε και ένα σωζόμενο σατυρικό δράμα, τον *Κύκλωπα*. Το έργο του αγαπήθηκε πολύ μετά το θάνατό του, ενώ όσο ζούσε αμφισβητήθηκε σφόδρα. Για πρώτη φορά αναπτύσσεται από τον Ευριπίδη πολυεπίπεδη πλοκή με ρεαλιστικούς χαρακτήρες και απόδοση του ανθρώπινου πάθους. Αυτά τα χαρακτηριστικά τον χρίζουν ιδρυτή του ρεαλιστικού θεάτρου.

Κάρολος Κουν (1908-1986), Σκηνοθέτης και δάσκαλος θεάτρου που σημάδεψε την μεταπολεμική Ελλάδα με το έργο του. Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη σπούδασε στην Ευρώπη και πέθανε στην Αθήνα. Ξεκίνησε να κάνει θέατρο με τους μαθητές του στο Κολλέγιο Αθηνών, όπου δίδασκε αγγλικά. Γρήγορα τον ανακάλυψαν μεγάλοι πρωταγωνιστές και του ζήτησαν να σκηνοθετήσει. Το 1942 ίδρυσε και εμπύκωνε ως το τέλος της ζωής του το «Θέατρο Τέχνης», εφαρμόζοντας τις αρχές της ομαδικής δουλειάς και γνωρίζοντας στο ελληνικό κοινό το σύγχρονο θέατρο αλλά και την αρχαία κωμωδία και τραγωδία.

Πίτερ Μπρουκ (γεν.1925) Σύγχρονος Άγγλος σκηνοθέτης που ζει και εργάζεται στο Παρίσι. Ανέπτυξε μεγάλο ερευνητικό ενδιαφέρον γύρω από το θέατρο του Σαίξπηρ και την όπερα. Τα τελευταία χρόνια αφιερώθηκε σε μια μορφή διαπολιτισμικού θεάτρου με θέματα και φόρμες από το θέατρο της ανατολής. Στηρίχθηκε στις ασιατικές και αφρικανικές παραδόσεις ερμηνείας, μελέτησε τους αρχαίους μύθους και εφάρμοσε τεχνικές από το θέατρο του Γκροτόφσκι. Μεγάλες παραστάσεις του θεωρούνται το *Μαρά / Σαντ* του Π. Βάις, το *Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας* του Σαίξπηρ και η *Μαχαμπαράτα*.

Σοφοκλής: (496-406 π.Χ.) Ο τραγικός από τον Κολωνό, που αγαπήθηκε και τιμήθηκε όσο κανείς στον καιρό του τόσο για το ποιητικό έργο του όσο και για τις ερμηνείες του. Στις τραγωδίες του εξαντλείται η μεθοδική ανάπτυξη του μύθου και προβάλλεται η ενότητα δράσης, ενώ αποκαλύπτεται όσο πουθενά αλλού ο ανθρώπινος χαρακτήρας μπροστά στη μοίρα του. Η *Ηλέκτρα*, ο *Οιδίπους*, η *Αντιγόνη*, ο *Αίας*, ο *Φιλοκτήτης* είναι απaráμιλλα δείγματα του τραγικού ήρωα και γι' αυτό ο Αριστοτέλης και άλλοι μελετητές θεωρούν το έργο του υποδειγματικό για την αρχαία ελληνική τραγωδία.

Κωνσταντίν Στανισλάβσκι: (1863-1938) Ο δάσκαλος-σκηνοθέτης που ανέδειξε με τις προτάσεις του την αναγκαιότητα του ηθοποιού-δημιουργού και χρησιμοποίησε τον αυτοσχεδιασμό ως πρώτη ύλη για την ερμηνευτική προσέγγιση. Συνέδεσε το όνομά του με το θέατρο Τέχνης της Μόσχας και με τους συγγραφείς Α. Τσέχοφ και Μ. Γκόρκι. Έμεινε περισσότερο γνωστός για την νατουραλιστική σκηνοθεσία, την συστηματοποίηση ασκήσεων για τον ηθοποιό και για το «Μαγικό Αν» που όρισε πρώτος ως το γενεσιουργό στοιχείο στην υποκριτική και στον αυτοσχεδιασμό.

Τα Βιβλία μας

Για το θέατρο και τις άλλες δραστηριότητές μας υπάρχουν πάρα πολλά βιβλία ελληνικά και ξένα. Μπορούμε να συμβουλευτούμε τους καταλόγους του *Ελληνικού Κέντρου Θεάτρου για τα παιδιά και τους νέους*, τα αρχεία του Θεατρικού Μουσείου, βιβλιοθήκες και άλλες πηγές όπως είναι το διαδίκτυο.

Πηγές εικονογράφησης (αλφαβητικά)

[Πίνακας ονομάτων δικαιούχων εικονιστικού υλικού που χρησιμοποιήθηκε στο παρόν βιβλίο]

- Αρσάκεια σχολεία (Αρχ. Φ. Δενδρινού): σ. 9, 16, 18, 20, 30, 35, 43, 57, 59, 61, 73, 74, 76, 78, 80, 85, 88
- Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου: σ. 9
- 78ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών (Αρχείο Δ. Δημητροπούλου) : σ. 36
- Αρχείο Τ. Λούο: σ. 64, 65, 66, 70, 71
- Αρχείο ΕΛΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΟΧΛΙΑΣ: Ε. Σπαθάρης: σ. 100
- Αρχείο Θ. Ντίνα: σ. 84
- Διεθνής Συνάντηση Πανεπιστ/κων Θιάσων Αρχαίας Ολυμπίας 2003: σ. 53, 93
- Εθνική Πινακοθήκη: σ. 24, Γ. ΑΒΛΙΧΟΣ, Κοπέλα στο παράθυρο
σ. 47, Θ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ, Δυο παιδιά στην παραλία
σ. 56, Θ. ΒΡΥΖΑΚΗΣ, Το στρατόπεδο του Καραϊσκάκη.
- Εθνικό και Καποδιστριακό Παν/μιο Αθηνών (Αρχ. Μ. Φραγκή): σ. 20, 41, 44, 95
- Εθνικό θέατρο: σ. 38, 39, 81, 89, 93, 94, 97
- Έλλη Αλεξίου (Αρχ. Τ. Παρασκευοπούλου): σ. 22, 81, 83
- ΕΠΟΧΗ, σ. 77
- Εργαστήρι Θεατρικής Έρευνας και Τέχνης (Αρχ. Μ. Φραγκή): σ. 35
- Θεατρικός Όμιλος Jeanned' Arc (Αρχ. Μ. Φραγκή): σ. 88
- Marcel Marceau en Grèce (πρόγραμμα παραστάσεων 1987): σ. 45
- ΟΜΜΑ, Θέατρο του δρόμου, σ. 58 και 96, Θέατρο σκιών, σ. 99 και 100

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν βιβλιόσημο προς απόδειξη της γνησιότητάς τους. Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει βιβλιόσημο, θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7, του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α΄).

ΒΙΒΛΙΟΣΗΜΟ

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.